

We starten het jaar met een speciaal nummer dat in de wandelgangen 'het verbindingsnummer' wordt genoemd. Het idee ervoor werd twee jaar geleden geboren tijdens de jubileumviering van de Interactie-Academie. Op die studiedag reflecteerden vertegenwoordigers van verschillende systemische opleidingsinstituten over wat zij belangrijk vonden in systeemtherapie en systemische opleidingen. Aanwezig waren: Erik van der Elst (Lorenzhuis), Peter Rober (Context), Gilbert Lemmens (Universiteit Gent), Bruno Hillewaere (Euthopia), Greet Splingaer (Rapunzel), Els Van Daele (IPRR) en Ellen Reijmers (Interactie-Academie).

Voor iedereen op het podium was dit de eerste keer dat er op die wijze met elkaar gesproken werd. Een bijzondere ervaring die niet verloren mocht gaan, vond de redactie van dit tijdschrift. Om die reden vroegen we aan de aanwezigen of ze een bijdrage wilden leveren, waarin ze vanuit hun opleidingsinstituut beschrijven waar ze trots op zijn en wat zij bijzonder vinden in hun praktijk of theorie, in hun werk met cliënten of in hun opleiding. Het was een ruime vraag die iedereen op eigen wijze kon uitwerken.

Alle opleidingsinstituten reageerden enthousiast en bijna allemaal zijn ze in hun pen gekropen. In dit nummer vind je de neerslag van ideeën, praktijken en missies, waarin ook de eigenheid van ieder systemisch instituut tot leven komt. Een nummer dat de rijke praktijk in ons vakgebied en onze opleidingen toont.

We starten met bijdragen die de cliëntenpraktijk oplichten. De Interactie-Academie schrijft over een traumaproject, IPRR over werken met de lichaamsdimensie, Euthopia toont hoe er met een gezin gewerkt wordt vanuit een dialogische benadering. De bijdragen die hierop volgen geven weer wat men belangrijk vindt in de opleiding. Het Lorenzhuis doet verslag van de wijze waarop onderzoek in de opleiding systeemtherapie wordt geïntegreerd en de Universiteit Gent laat zien hoe zij in hun opleiding werken met de leerlijn 'wetenschap'. Rapunzel doet en toont wat hun missie is, namelijk het doorleefd werken met verhalen en sprookjes, ook in de opleiding.

Kris Decraemer beschrijft de stand van zaken over een op praktijk gebaseerd onderzoeksproject, waarin een werkwijze werd ontwikkeld voor (jong)volwassenen die worstelen met traumatische gebeurtenissen in hun gezin van

herkomst. In deze systemische traumabehandeling worden de ervaringen van cliënten minutieus verkend en gedocumenteerd, en wordt toegewerkt naar een moment waarop cliënten aspecten van deze ervaringen met anderen kunnen delen.

Karine Van Tricht, Ilse Penne en Hadi Waelkens laten zien hoe zij werken met lichaamsnarratieven. Volgens hen is een ervaringsgerichte exploratie van lichamelijkheid een middel om te komen tot andere perspectieven en verhalen. Ze ontwikkelden hiervoor een lichaamsgerichte oefening, waarin ook de relationele dimensie wordt bevraagd. Aan de hand van twee casussen tonen de auteurs de therapeutische effecten van deze oefening.

Bruno Hillewaere schrijft in samenwerking met zijn collega's over een gezin in rouw. Hillewaere verkent wat de pijn van de gezinsleden met hem als therapeut doet en hoe het therapieproces verloopt. In deze beschrijving toont hij wat de dialogische benadering impliceert voor een therapeutische werkwijze en positionering. Hij gaat in op de grenzen van het dialogisch perspectief en houdt een pleidooi voor het therapeutisch gebruik van kennis en expertise en voor een integratie van andere systemische perspectieven. Tot slot vertaalt hij de geformuleerde uitgangspunten naar de opleidingspraktijk.

Als intermezzo een *Column*. **Veerle Poels** beschrijft het vervolg op haar ervaringen met haar buurvrouw die enkele keren in crisis geraakte en werd opgenomen. De vraag: 'Ben ik nu een therapeut of ben ik alleen haar buurvrouw?' blijft Poels achtervolgen. Gelukkig zijn er enkele zaken die haar geruststellen.

Hans Bom gaat in op de zoektocht naar hoe onderzoek en praktijk verbonden kunnen worden in de opleiding tot systeemtherapeut. Hij vertelt op enthousiasmerende wijze over de inhoud en uitgangspunten van hun onderzoeksmodule. Een bijdrage die denkstof en inspiratie geeft voor iedereen die zoekende is hoe onderzoek relevant en bruikbaar te maken voor hulpverleners die met beide voeten in de praktijk staan.

In het artikel van **Lesley Verhofstadt en collega's** tref je dezelfde zoektocht. Zij beschrijven wat wetenschappelijk denken en werken betekent in hun opleiding gezins- en relatietherapie en hoe het gedurende de hele opleiding

wordt gestimuleerd. Ook dit is een bevlogen bijdrage over een leerlijn of opleidingsonderdeel dat in iedere therapieopleiding de nodige aandacht verdient.

Last but not least, tonen **Katleen Gressens, Liesbet Monballiu en Greet Spilingaer** de kracht van verhalen en sprookjes. Voor dit artikel schreven zij met opleiders en cursisten een vervolg op het Rapunzelsprookje, een metaforische reflectie op hun opleidingspraktijk. In deze gecoconstrueerde vertelling ontvouwt zich een symbolische tussenruimte die niet gericht is op waarheid en feiten, maar een gezamenlijke exploratie en het ontdekken van betekenissen mogelijk maakt.

In de *Boekenrubriek* twee bijdragen. Een recensie van het boek van **Jasmina Sermijn**, *Elke stem een stoel. Cursieffjes uit de therapieruimte*, met afbeeldingen van **Mila van Goethem**. Els Wouters vertelt dat ze enthousiast was na het lezen van dit boek, waarin door middel van korte verhalen de therapeutische praktijk op vele manieren wordt belicht.

Eline Kegels besprak het *Handboek familierelaties bij psychotrauma. Diagnostiek en behandeling van kinderen en gezinnen*, onder redactie van **Trudy Mooren en anderen**. Volgens Kegels een bruikbaar en inspirerend naslagwerk.

Veel leesplezier,
Ellen Reijmers

